

การปฏิรูประบบนิเวศและการลงทุน ในเศรษฐกิจกระแสใหม่

คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ
สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ระบบเศรษฐกิจกระแสใหม่

เศรษฐกิจกระแสใหม่

(ได้รับความเห็นชอบจาก สปท. เรียบร้อยแล้ว)

เศรษฐกิจชีวภาพ
(Bio Economy)

เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์
และเชิงวัฒนธรรม
(Creative and Cultural Economy)

เศรษฐกิจดิจิทัล
(Digital Economy)

เศรษฐกิจเพื่อสังคม
(Social Economy)

เศรษฐกิจสูงวัย
(Silver Economy)

Cross-cutting Issues

ระบบนิเวศ ทรัพย์สินทางปัญญา การลงทุน นวัตกรรม

เศรษฐกิจกระแสใหม่กับ Thailand 4.0

silver economy

Social economy

Thailand 4.0

digital economy

- Paperless
- โอนเงินเร็ว
- IoTs
- Transparency

- ❖ Big Data
- ❖ Data Pool
- ❖ Foundation (การเก็บรักษา, genetic resources, lab, educations)

creative economy

- คนในภูมิภาคอาเซียนดูหนังไทย
- มูลค่าเพิ่มมีมากขึ้น เช่น หุ่นกระบอกดนตรี ฯลฯ

- ❖ SE-ลดภาระรัฐบาล
- ❖ ผู้สูงอายุ-เป็นทั้ง burden & opportunity

bioeconomy

- พื้นฐานเทคโนโลยีชีวภาพ
- อาหาร ยารักษาโรค พลังงาน

- ❖ อีก 10 ปีหน้า วัคซีนไขเลือดออกจะมีเพียงพอ โรคมาเลเลียจะหมดไปจากประเทศ
- ❖ Bioplastic feasible

ความก้าวหน้าในการปฏิบัติที่สอดคล้องกับ ข้อเสนอเรื่องเศรษฐกิจกระแสใหม่

1. ดิจิทัล

- ผ่านกฎหมาย 2 ฉบับ (*พรบ.ดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม / พรบ. ว่าด้วยการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉ. 2)*)
- จัดตั้งสถาบันพัฒนาบุคลากรดิจิทัลภาครัฐ
- ดำเนินโครงการนำร่องการเชื่อมโยงข้อมูลและเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ 3 โครงการ

2. ชีวภาพ

- ริเริ่มโครงการรักษาพันธุกรรมและฐานข้อมูลระดับชาติ

3. สร้างสรรค์ฯ

- ออกพม.ผ่านการพิจารณายกระดับศูนย์สร้างสรรค์การออกแบบเป็นองค์การ มหาชน
- TCDC ได้รับมอบเป็นผู้จัดทำแผนส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ระดับชาติ
- ปฏิรูปองค์ความรู้

ความก้าวหน้าในการปฏิบัติที่สอดคล้องกับ ข้อเสนอเรื่องเศรษฐกิจกระแสใหม่

4. เพื่อสังคม

- ออก พ.ร.ฎ. ยกเว้นภาษีเงินได้ กิจการวิสาหกิจเพื่อสังคม

5. ผู้สูงอายุ

- ครม. มีมติให้หักภาษีการจ้างงานผู้สูงอายุได้สองเท่า

6. ทรัพย์สินทางปัญญา

- กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ได้เปิดศูนย์ให้คำปรึกษาผู้ประกอบการด้านทรัพย์สินทางปัญญาและนวัตกรรม (IP IDE Center)
- รับผู้ตรวจสอบสิทธิบัตรและนายทะเบียนเครื่องหมายการค้าใหม่ จำนวน 82 คน
- ปรับแก้ไข พ.ร.บ. เครื่องหมายการค้า ลดขั้นตอนและระยะเวลาจดทะเบียน มีผลใช้บังคับเมื่อกรกฎาคม 2559

วัตถุประสงค์ของรายงาน

1. เพื่อเสนอประเด็นการปฏิรูปสู่เศรษฐกิจกระแสใหม่
2. เพื่อเสนอวิธีการขับเคลื่อน โดยการปรับปรุงระบบนิเวศเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจกระแสใหม่
3. เพื่อเสนอวิธีการขับเคลื่อน การปรับปรุงวิธีการ และเงื่อนไขในการลงทุนในเศรษฐกิจกระแสใหม่

ระบบนิเวศและการสนับสนุนการลงทุนของประเทศต่างๆ (1)

1. กลไกสนับสนุนธุรกิจ Startup

- สนับสนุนระบบนิเวศเพื่อการลงทุน เช่น กฎระเบียบเทคโนโลยี แรงงานด้าน IT
- สนับสนุนการลงทุนของ Angels และ Accelerators เช่น การแลกเปลี่ยนลงทุนกับหุ้นของ Startup การลงทุนแบบ VC ซึ่งรัฐบาลเข้าไปร่วมลงทุนด้วย
- มีองค์กรพิเศษเพื่อสนับสนุน Tech Startup
- การส่งเสริม Startup จากต่างประเทศ

ระบบนิเวศและการสนับสนุนการลงทุนของประเทศต่างๆ (2)

2. กลไกสนับสนุนนวัตกรรมเพื่อความมั่นคง

- การช่วยเหลือการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการบางประเภทโดยใช้งบประมาณแผ่นดินโดยตรงใน Program ที่เลือกแล้วว่าเหมาะสม จำเป็น และใช้เวลา
- นโยบาย PPP โดยเฉพาะการลงทุนในโครงการที่ใช้ Technology สูง
- การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐกำหนดเงื่อนไขตอบแทน เช่น เทคโนโลยี ความรู้ การร่วมทุน Local Contents

3. การสร้างสิทธิประโยชน์ต่างๆ เช่น การลดหย่อนภาษี ภาษีมรดก ลดหย่อน Capital Gains ลดหย่อนภาษีขาดทุน เป็นต้น

4. การสร้างระบบนิเวศ Online แบบ Peer to Peer Lending

สถานการณ์ภาพของมาตรการในระบบนิเวศ และการลงทุนปัจจุบัน (1)

1. องค์ประกอบระบบนิเวศการลงทุนในเศรษฐกิจกระแสใหม่

สถานการณ์ภาพของมาตรการในระบบนิเวศ และการลงทุนปัจจุบัน (3)

2. สถานภาพปัจจุบัน

2.1 กลไกการสร้างนวัตกรรมเพื่อเศรษฐกิจกระแสใหม่ ประกอบด้วย

- การอุดหนุนทางการเงิน
- ภาษี
- ตลาดของรัฐ
- ค่าปรึกษา
- โครงสร้างพื้นฐาน

2.2 มาตรการสนับสนุนทางการเงินสำหรับผู้ประกอบการ เช่น Startup Voucher ทุน บัญชีสิ่งประดิษฐ์ไทย ฯลฯ

2.3 สิทธิประโยชน์ทางภาษี เช่น ลดหย่อนภาษี 300% เพื่อทำการวิจัยพัฒนา เทคโนโลยีและนวัตกรรม กองทุนร่วมทุนและบริษัทที่ร่วมทุนใน Startup

2.4 ผลการดำเนินการตามมาตรการ ส่วนใหญ่เพิ่งเริ่ม

สถานภาพของมาตรการในระบบนิเวศและการลงทุนปัจจุบัน (2)

2.1 กลไกการสร้างนวัตกรรมเพื่อเศรษฐกิจกระแสใหม่

กลุ่มเป้าหมาย	อุดหนุนการเงิน				ภาษี	สนับสนุนการเข้าถึงตลาดภาครัฐ	คำปรึกษา	โครงสร้างพื้นฐาน
ประชาชนผู้สนใจลงทุนในธุรกิจ								
นักคิด นักประดิษฐ์ นักศึกษา นักวิจัยในสถาบันอุดมศึกษา	ทุนบัญชีสิ่งประดิษฐ์ไทย	เงินให้เปล่าเพื่อการสนับสนุนด้านวิชาการ		นวัตกรรมดี..ไม่มีดอกเบีย	รวมลงทุน	ภาษี 300% สิทธิประโยชน์ทางภาษีของ BOI มาตรการภาษีส่งเสริมธุรกิจ SMEs (มาตรการที่ช่วยน้อง)	บัญชีสิ่งประดิษฐ์ไทย	ศูนย์ความเป็นเลิศ หน่วยบ่มเพาะวิสาหกิจ
บริษัท Startup		Startup Voucher	ค่าประกันสินเชื่อ					
บริษัท SMEs	คูปองนวัตกรรม	แปลงเทคโนโลยีเป็นทุน	เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ				เสาะหาเทคโนโลยี	อุทยานนวัตกรรม
บริษัททั่วไป								
เครือข่ายวิสาหกิจ	ทุนเครือข่ายวิสาหกิจนวัตกรรม							
ผู้ประกอบการ OTOP	คูปองวิทย์เพื่อ OTOP							
กองทุนรวมและกองทุน Private Equity					สิทธิประโยชน์ให้กับนักลงทุนในธุรกิจ Startup, VC			

สถานภาพของมาตรการในระบบนิเวศและการลงทุนปัจจุบัน (3)

2.2 มาตรการสนับสนุนทางการเงินเพื่อผู้ประกอบการ

มาตรการ	กรอบวงเงินช่วยเหลือ (ล้านบาท/โครงการ)	ระยะเวลา	เงื่อนไข
เงินให้เปล่า			
Startup Voucher	ไม่เกิน 0.8 ล้านบาท	-	Reimbursement ไม่เกิน 75%
ทุนบัญชีสิ่งประดิษฐ์ไทย	N.A.	ไม่เกิน 1 ปี	100 ล้านบาทในปี 59
ทุนเครือข่ายวิสาหกิจนวัตกรรม	ไม่เกิน 5 ล้านบาท	ไม่เกิน 3 ปี	-
การแปลงเทคโนโลยีเป็นทุน	ไม่เกิน 5 ล้านบาท	ไม่เกิน 3 ปี	เงินให้เปล่าไม่เกิน 75%
เงินให้เปล่าเพื่อสนับสนุนวิชาการ	ไม่เกิน 5 ล้านบาท	ไม่เกิน 3 ปี	-
คูปองนวัตกรรม	ไม่เกิน 1.5 ล้านบาท		ไม่เกิน 75% ของมูลค่าที่ขอ
คูปองวิทย์เพื่อโอท็อป	ไม่เกิน 0.5 ล้านบาท	ไม่เกิน 3 ปี	-
เงินกู้			
เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ	ไม่เกิน 30 ล้านบาท	ไม่เกิน 7 ปี	ปลอดดอกเบี้ยไม่เกิน 2 ปี
โครงการนวัตกรรมดีไม่มีดอกเบี้ย	ไม่เกิน 30 ล้านบาท	ไม่เกิน 5 ปี	ปลอดดอกเบี้ยไม่เกิน 1 ปี
ร่วมลงทุนและค้ำประกันเงินกู้			
Private Equity Trust Fund	ไม่เกินกองทุนย่อยละ 500 ล้านบาทต่อราย	-	-
การค้ำประกันเงินกู้ บสย.	1 – 20 ล้านบาท	ไม่เกิน 10 ปี	ค่าธรรมเนียม 1-2% ต่อปี

สถานภาพของมาตรการในระบบนิเวศและการลงทุนปัจจุบัน (4)

2.3 สิทธิประโยชน์ทางภาษี

มาตรการ	ภาษีที่ได้รับการยกเว้น	หมายเหตุ
ลดหย่อนภาษี 300% เพื่อทำวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม	ยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับรายจ่ายเพื่อการวิจัย พัฒนาเทคโนโลยี และนวัตกรรม 3 เท่าของค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริง	<ul style="list-style-type: none"> - รายจ่ายในปี 2558-2562 - ต้องไม่ซ้ำกับ BOI
กองทุนร่วมลงทุน และบริษัทที่ลงทุนใน Startup	ยกเว้นภาษีเงินได้จากเงินปันผลและกำไรจากการขายหลักทรัพย์ (Capital Gain)	<ul style="list-style-type: none"> - กรณีเงินปันผลจากกิจการที่ได้รับการส่งเสริม BOI - กรณีผู้มีเงินได้ถือหุ้นในบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลอย่างน้อย 25% ของหุ้นทั้งหมด ไม่น้อยกว่า 3 เดือนก่อนจ่าย และ 3 เดือนหลังจ่ายเงินปันผล และบริษัทดังกล่าวมิได้ถือหุ้นในบริษัทผู้มีเงินได้
มาตรการยกเว้นภาษีส่งเสริมผู้ประกอบการรายใหม่ (New Startup)	ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล	จดทะเบียนพาณิชย์ระหว่างวันที่ 1 ตค 58 ถึง 31 ธค 59 เป็นเวลา 5 รอบระยะเวลาบัญชีต่อเนื่องกัน
ยกเว้นภาษีสำหรับผู้เชี่ยวชาญกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย 10 อุตสาหกรรม (S-curve)	ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล และลดหรือยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับผู้เชี่ยวชาญ ใน 10 อุตสาหกรรม	≤ 15 ปี
มาตรการสำหรับวิสาหกิจเพื่อสังคม	ยกเว้นภาษีเงินได้แก่วิสาหกิจเพื่อสังคมสำหรับกำไรสุทธิที่นำไปลงทุนในกิจการหรือใช้เพื่อประโยชน์ของเกษตรกร ผู้ยากจน คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส หรือใช้เพื่อประโยชน์ส่วนรวมอื่นๆ	อยู่ระหว่างจัดทำประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ และแนวปฏิบัติ (พระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 621)

สถานภาพของมาตรการในระบบนิเวศและการลงทุนปัจจุบัน (5)

2.4 ผลการดำเนินการตามมาตรการ

มาตรการภาครัฐ	ปีที่เริ่มดำเนินการ	ผลการดำเนินมาตรการ ณ ปี 59	ผลกระทบ
คูปองนวัตกรรม	2553	ระยะ 1 (ปี 53-55) มี SME ได้รับอนุมัติแล้ว 277 โครงการ ระยะ 2 (ปี 57-59) มี SME ได้รับอนุมัติแล้ว 195 โครงการ รวม 165 ล้านบาท (กค.59)	N.A.
การค้ำประกันเงินกู้ บสย. (ให้ถึง ธค. 2561)	2559	ยังไม่ได้รับผลดำเนินการ	<ul style="list-style-type: none"> - คาดว่าจะช่วยให้ GDP เพิ่มขึ้น 0.05% ต่อปี - จะช่วย Startup ราว 5,000 ราย (~ 2 ล้านบาท/ราย) - เกิดการหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ ~40,000 ลบ. - ก่อให้เกิดสินเชื่อในสถาบันการเงินเพิ่มขึ้น 10,000 ลบ.
คูปองวิทย์เพื่อโอท็อป	ปลาย 2558	พค.59-ผู้ได้รับสนับสนุน ~200 ราย 2560-เกิดกลุ่มโอท็อปใหม่ 330 ราย - ผลิตภัณฑ์โอท็อปนวัตกรรม 310 ผลิตภัณฑ์ยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์โอท็อป ๖๒๐ ชิ้น - SME โอท็อป 105 ราย - โอท็อปที่สามารถส่งออกได้ 20 ราย	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ประกอบการจะมีรายได้เพิ่มขึ้น 5% ต่อราย - ผลกระทบต่อเศรษฐกิจฐานราก ~5,000 ล้านบาทต่อปี
มาตรการยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับรายจ่ายเพื่อการวิจัย พัฒนาเทคโนโลยี และนวัตกรรม (300%)	2545-57 (200%) 2558-59 (300%)	<ul style="list-style-type: none"> - โครงการได้รับการรับรอง 2,856 โครงการ (351 บริษัท 53% เป็นบริษัทขนาดใหญ่) - มูลค่าโครงการรวม 9,951 ล้านบาท 	<ul style="list-style-type: none"> - สร้างผลกระทบทางเศรษฐกิจ (ธุรกิจสร้างกำไร) 6,711 ลบ. (ปี 53-58)
บัญชีนวัตกรรมไทย	2559	<ul style="list-style-type: none"> - ธค.59 - ผู้ยื่นขอขึ้นบัญชี 200 ผลงาน - ขึ้นบัญชีแล้ว 46 ผลงาน 	N.A.
บัญชีสิ่งประดิษฐ์ไทย	2559	<ul style="list-style-type: none"> - กค.59 - ขึ้นบัญชีแล้ว 130 ผลงาน 	N.A.
การสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีของอุตสาหกรรมไทย (ITAP)	2550	<ul style="list-style-type: none"> - ให้คำปรึกษา SME >7,000 ราย 	<ul style="list-style-type: none"> - สร้างผลกระทบจากการลงทุนและการจ้างงานที่เกิดจากการดำเนินโครงการ >6,000 ล้านบาท

แนวคิดในการปฏิรูประบบนิเวศและการลงทุน เพื่อสร้างเศรษฐกิจกระแสใหม่

- 1. ทบทวนมาตรการที่รัฐมีอยู่**ให้มีประสิทธิภาพ มีการประเมินผลอย่างมีระบบ
- 2. จำแนกประเภทอุตสาหกรรมและบริการตามความต้องการ** ด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ และนโยบาย Inclusive Development
- 3. จัดระบบนิเวศและการลงทุนให้เหมาะสม** กับอุตสาหกรรมและบริการนั้น ๆ ในบริบทของเศรษฐกิจกระแสใหม่
- 4. จัดภารกิจให้มีผู้รับผิดชอบโดยตรง** ในการผลักดันให้เป็นตามยุทธศาสตร์

กรอบข้อเสนอการปฏิรูประบบนิเวศและการลงทุน เพื่อสร้างเศรษฐกิจกระแสใหม่

จำแนกการปฏิรูปนวัตกรรมออกเป็น 3 ด้าน และประเด็นที่มีความคาบเกี่ยว

การปฏิรูประบบนิเวศและการลงทุน
ในเศรษฐกิจกระแสใหม่

สร้างความมั่นคง

ปฏิรูปนวัตกรรมที่มีความจำเป็นและ/หรือใช้ระยะเวลานาน

สร้างความมั่งคั่ง

ปฏิรูปนวัตกรรมที่มีตอบแทนทางธุรกิจ

สร้างความยั่งยืน

ปฏิรูปนวัตกรรม การเกษตรและชุมชนชนบท

Cross-Cutting Issues

พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ฐานข้อมูล มาตรฐาน บุคลากรเชี่ยวชาญ

ข้อเสนอแนวทางการปฏิรูป และวิธีการขับเคลื่อน (1)

- 1. กำหนดประเภทนวัตกรรม อุตสาหกรรม และบริการที่มีความจำเป็นต่อความมั่นคง และ/หรือใช้เวลายาวนาน** (ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่ม Bioeconomy เช่น เวชภัณฑ์ พลังงาน และกลุ่มการป้องกันประเทศ) โดยสร้างเป็นโครงการระยะยาว และ
  - 1.1 รัฐให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่และต่อเนื่องเป็นโครงการไป โดยจัดเงินสนับสนุนแบบ Block Grant
  - 1.2 อาศัยการร่วมทุนแบบ PPP เป็นหลัก
  - 1.3 กรณีร่วมทุนกับต่างประเทศ ให้ใช้มาตรการ Offset ควบคู่ไปด้วย โดยปรับปรุงระบบการชื้อจ้างภาครัฐให้ทำได้
  - 1.4 รัฐต้องพร้อมที่จะซื้อผลิตภัณฑ์และบริการดังกล่าว โดยกำหนดเงื่อนไขที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนวทางการปฏิรูป และวิธีการขับเคลื่อน (2)

2. ปรับปรุงระบบนิเวศและการลงทุนสำหรับนวัตกรรมที่ให้ ผลตอบแทนทางธุรกิจ โดย

- 2.1 แก้กฎหมายให้ผู้วิจัยเป็นเจ้าของนวัตกรรมได้โดยไม่ต้องมอบให้รัฐหรือให้รัฐเป็นเจ้าของร่วม
- 2.2 สร้างระบบ Electronic Platform เพื่อเป็นตลาดระดมทุนสำหรับการวิจัยและนวัตกรรม
- 2.3 จำแนกประเภทความช่วยเหลือด้านการลงทุนในส่วนของ Creative & Cultural Economy, Social Economy และ Silver Economy ที่แตกต่างกัน โดยจัดให้มีมาตรการจูงใจให้เอกชน/ประชาชนร่วมบริหารความเสี่ยงในการลงทุนกันเอง และใช้กลไกลดหย่อนภาษีช่วยสนับสนุน รวมทั้งการสนับสนุนเงินช่วยเหลือบางส่วนแก่ผู้ที่ลงทุนในบริษัทแล้วไม่ประสบความสำเร็จและปิดตัวลง
- 2.4 ให้มีพื้นที่ที่เหมาะสม ได้แก่ Creative City เป็นต้น

ข้อเสนอแนวทางการปฏิรูป และวิธีการขับเคลื่อน (3)

3. ปรับปรุงการปฏิรูประบบนิเวศและการลงทุนด้าน การเกษตรและชุมชนชนบท

- ★ 3.1 ปรับปรุงระบบการส่งเสริมในภูมิภาคให้มีประสิทธิภาพ และ
ใช้ท้องถิ่นเป็นตัวขับเคลื่อน
- ★ 3.2 ตัดทอนงบประมาณอุดหนุนการผลิตเป็นงบลงทุนด้าน
นวัตกรรมแก่ผู้ประกอบการที่เป็นเกษตรกร หรือ
ผู้ประกอบการในชุมชน ไม่ต่ำกว่า 10% ต่อปี
- 3.3 ปรับระบบการบริหารจัดการพื้นที่การเกษตรให้มีขนาด
ใหญ่ขึ้น เพื่อสร้าง Economy of Scale
- 3.4 สร้างระบบภูมิคุ้มกันให้เกษตรกรที่นำเทคโนโลยีและ
นวัตกรรมใหม่ๆ ไปใช้

ข้อเสนอแนวทางการปฏิรูป และวิธีการขับเคลื่อน (4)

4. ประเด็นปฏิรูป Cross Cutting Issues

- 4.1 จัดตั้งหน่วยงานพิเศษ (Delivery Unit) เพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจกระแสใหม่เป็นส่วนหนึ่งของ PMDU
- 4.2 ปรับกระบวนการตั้งงบประมาณ และกระบวนการพิจารณางบประมาณแบบมุ่งเป้าเป็นการเฉพาะ
- 4.3 ผลักดันให้มีระบบเชื่อมโยงข้อมูลและคลังข้อมูลที่เริ่มไว้ให้เข้มข้นพร้อมกับการพัฒนาเทคโนโลยีต่างๆ ที่จำเป็น เช่น Applications, Contents
- 4.4 สร้างบุคลากรที่ขาดแคลน และแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ด้านนักอนุกรมวิธาน กฎหมายในส่วนที่ขาดแคลน แหล่งเรียนรู้วัฒนธรรม ภูมิปัญญา
- 4.5 สร้างระบบ Clearing House เฉพาะด้าน เช่น ภาคการเกษตรและชุมชน เพื่อขจัดข้อขัดข้อง ความขัดแย้งระหว่างรัฐกับเกษตรกร เกษตรกรกับเอกชน
- 4.6 ประเมินผลโครงการด้านนวัตกรรมและการลงทุน ตลอดจนมาตรฐานกาสันับสนุนต่าง ๆ ที่รัฐได้ดำเนินการไปแล้วอย่างเข้มข้นและต่อเนื่อง

ประเด็นเสนอเพื่อพิจารณา

- เพื่อพิจารณารับหลักการของเป้าประสงค์และวัตถุประสงค์ของการปฏิรูป
- เพื่อนำเสนอรัฐบาลดำเนินการตามวิธีการและแนวทางขับเคลื่อนการปฏิรูป